

XXVII Seminarium Geograficzno-Rolnicze i Obszarów Wiejskich **„Wiejskie obszary peryferyjne — uwarunkowania i czynniki aktywizacji”**

Nałęczów, 16–17 czerwca 2011 r.

Monika Wesołowska

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

W dniach 16–17 czerwca 2011 r. w Nałęczowie odbyło się XXVII Seminarium Geograficzno-Rolnicze i Obszarów Wiejskich pt. „Wiejskie obszary peryferyjne — uwarunkowania i czynniki aktywizacji”. Organizatorem spotkania był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego (Departament Koordynacji Projektów Europejskich), Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział Lubelski oraz Zakład Geografii Ekonomicznej Instytutu Nauk o Ziemi UMCS, który sprawował opiekę merytoryczną nad przedsięwzięciem.

Seminarium miało na celu wzbudzić dyskusję nad wiejskimi obszarami peryferyjnymi. Okres ostatnich kilkunastu lat jest pełen nowych zjawisk społecznych i gospodarczych wynikających ze zmiany systemu politycznego i ekonomicznego oraz wejścia naszego kraju do struktur Unii Europejskiej. Dynamika zmian przestrzennych nabrała dużego tempa, wykazując jednocześnie wyraźne zróżnicowanie regionalne. Szczególnie wiejskie obszary peryferyjne wykazują typowe cechy regionów zacofanych pod względem społeczno-gospodarczym, charakteryzują się bowiem zapaścią demograficzną, niekorzystną strukturą gospodarczą, niskim poziomem infrastruktury technicznej, niskim poziomem i jakością życia ludności. Przesłanki te skłaniają do poszukiwań nowych dróg rozwoju dla obszarów zmarginalizowanych.

Wiejskie obszary peryferyjne Polski, ze względu na kompleksowość i wieloaspektowość występujących tu problemów, zawsze budziły żywe zainteresowanie badaczy reprezentujących różne dziedziny nauki. Celem seminarium było spotkanie różnych środowisk naukowych i praktyków oraz dyskusja nad zaproponowanymi przewodnimi zagadnieniami:

- peryferyjność przestrzenna a peryferyjność społeczno-ekonomiczna,
- czynniki i uwarunkowania peryferyjności obszarów wiejskich,
- skutki marginalizacji obszarów wiejskich,
- rola władz lokalnych i regionalnych w przezwyciężaniu peryferyjności wsi,
- wpływ polityki spójności UE oraz Wspólnej Polityki Rolnej na aktywizację wiejskich obszarów peryferyjnych,
- przykłady dobrych praktyk w zakresie przełamywania peryferyjności obszarów wiejskich,
- metodyka badań wiejskich obszarów peryferyjnych.

Podczas konferencji w Nałęczowie spotkało się 50 naukowców z różnych ośrodków Polski (Polskiej Akademii Nauk, Państwowego Instytutu Badawczego, Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Akademii Pomorskiej w Słupsku, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Wrocławskiego, Politechniki

Koszalińskiej, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz z Uniwersytetu Lwowskiego).

Konferencję otworzyli Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego dr hab. Andrzej Mischczuk, prof. nadzwyczajny UMCS oraz Przewodniczący Komisji Obszarów Wiejskich Polskiego Towarzystwa Geograficznego dr hab. Roman Rudnicki, prof. nadzwyczajny UAM. W przemowach wstępnych podkreślano znaczenie podejmowanej problematyki we współczesnych badaniach naukowych oraz konieczność praktycznego wdrażania wyników prowadzonych badań.

Fot. 1. Otwarcie obrad przez dr hab. Andrzeja Mischczuka, prof. UMCS (Fot. Artur Opoka)

Obrady podzielone były na trzy części. Podczas pierwszej części, zatytułowanej *Wiejski obszar peryferyjny jako obiekt badań geograficznych*, zaprezentowane zostały trzy referaty. Sesję tą prowadził prof. dr hab. Jerzy Bański. Pierwszy referat, zatytułowany *Wiejski obszar peryferyjny w koncepcjach geograficznych* wygłosił dr Marcin Wójcik z Uniwersytetu Łódzkiego, drugi: *Peryferyjność położenia geograficzno-komunikacyjnego a wybrane wskaźniki rozwoju powiatów ziemskich* przedstawił dr hab. Roman Rudnicki, prof. UAM z Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu, natomiast trzeci: *Typologia wiejskich obszarów peryferyjnych według podobieństwa morfologicznego struktur społeczno-gospodarczych* wygłosiła dr Monika Stanny z Polskiej Akademii Nauk.

Sesję 2 zatytułowaną *Wyznaczniki peryferyjności obszarów wiejskich* poprowadził dr hab. Roman Rudnicki, prof. UAM. Zaprezentowano trzy referaty:

- dr Edward Duś, Uniwersytet Śląski w Katowicach, *Struktura budżetów gmin wiejskich jako rezultat ich peryferyjności*,
- dr Artur Bajerski, mgr Bartłomiej Kołsut, Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu, *Wskaźnik dochodów osobistych ludności jako miara peryferyjności społeczno-gospodarczej*,
- dr Marta Głaz, Uniwersytet Wrocławski, *Działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako wyznacznik peryferyjności*.

Ostatnią część spotkania w dniu 16 czerwca poprowadził prof. nadzw. dr hab. Michał Jasiulewicz. Podczas tej sesji zaprezentowane zostały cztery referaty — dwa dotyczące obszarów peryferyjnych poza granicami Polski: dr. hab. Ivana Rovenchacka z Uniwersytetu Lwowskiego, *Peripherality of Lviv region as a factor of its economy transformation* oraz dr. hab. Romana Lozynskyego z Uniwersytetu u Lwowskiego, *The modern state of geographical studies of problems of peripherality in Ukraine*. Kolejne dwa referaty wskazywały na sposoby przeciwdziałania marginalizacji obszarów wiejskich. Był to referat dr Gabrieli Czapiewskiej z Akademii Pomorskiej w Słupsku *Odnowa wsi szansą na rozwój peryferyjnych obszarów wiejskich Pomorza* oraz Pana Wiesława Czernieca, Dyrektora Biura Lokalnej Organizacji Turystycznej „Kraina Lessowych Wąwozów”, o rozwoju agroturystyki w województwie lubelskim.

Druga część konferencji odbyła się kolejnego dnia. Był to wyjazd studyjny, podczas którego przedstawiono przykłady dobrych praktyk z województwa lubelskiego. Uczestnicy mogli zapoznać

się z przykładem wsi, która zbudowała swój nowy wizerunek w oparciu o tradycje kowalskie. Podczas wizyty w Wojciechowie pracownik Domu Kultury opowiedział o idei Szlaku Żelaza, natomiast pan Roman Czerniec oprowadził po swojej kuźni.

Kolejnym punktem był wizyta w jednej z winnic należących do Stowarzyszenia Winiarzy Małopolskiego Przełomu Wisły. Winnica Rzeczyca leży w gminie Kazimierz Dolny przy szlaku turystycznym z Kazimierza do Rąblowa. Aktualny obszar winnicy i przygotowany pod nasadzenia to 30 arów i ok. 300 rosnących młodych krzewów wśród których dominują Rondo, Seyval Blanc i Bianca. Jest też kilka odmian owocowych oraz próbka vinifer: Dornfelder i Ehrenfelser. Plany docelowe zakładają rozwój winnicy do 2,5 ha, która ma funkcjonować przy gospodarstwie agroturystycznym.

Po wizycie w Rzeczycy uczestnicy seminarium odwiedzili Rąblów. Znajdują się tam stoki narciarskie. Od tego sezonu właściciel poszerzył swoją ofertę o baseny. Pan Kazimierz Antoń zapoznał seminarzystów z etapami rozwoju swojego biznesu i omówił plany na przyszłość.

Fot. 2. Wizyta w winnicy należącej do Stowarzyszenia Winiarzy Małopolskiego Przełomu Wisły (Fot. Artur Opoka)

Ostatnim punktem wyjazdu terenowego była wizyta w Końskowoli w Lubelskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego. LODR prowadzi doradztwo rolnicze obejmujące działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, mające na celu poprawę poziomu dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Realizacja zadań uwzględnia kierunki rozwoju wyznaczone w regionalnych i lokalnych programach rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, ustalonych przez właściwe organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Uczestnicy konferencji zostali zapoznani z różnorodną ofertą LODR oraz obejrzeli sad doświadczalny.